

Een inventarisatie van uitzonderlijke voorbeelden

parels van

samen goed eten

Tekst: Linda Rutten en Jack Stroeken (Business Openers Innovaction)
In opdracht van InnovatieNetwerk
september 2007

Inhoud

Voorwoord	p.3
Samenvatting	p.5
1 Inleiding	p.7
2 Samen Goed Eten – rode draad	p.9
3 Achttien parels van Samen Goed Eten	
3.1 Helias Zorggroep en Brede School Nesselande	p.13
3.2 Tijd voor Eten	p.16
3.3 Het Kindereetcafé bij OBS De Bever	p.20
3.4 Amstelmeerschool	p.23
3.5 Gezond eten doe je samen	p.26
3.6 Stedelijk Dalton Lyceum Dordrecht	p.29
3.7 Wethouder Bronkhorst	p.32
3.8 Sint Maartenskliniek	p.36
3.9 Stichting Humanitas	p.39
3.10 Ter Schorre, Centrum voor Zorg en Reactivering	p.42
3.11 Ter Reede, Centrum voor Verzorgd Wonen	p.45
3.12 De Volckaert	p.49
3.13 Frankeland, Centrum voor verzorgd wonen, verpleging en welzijn	p.51
3.14 Centrum voor verpleeghuiszorg De Poort	p.54
3.15 VanHarte Resto	p.57
3.16 School Food Trust	p.60
3.17 Montessori Tagesschule	p.63
3.18 Cornwall Food Programme	p.65
4 De toekomst	p.69
Summary	p.71

Tijd voor eten

wie Doris Voss, initiatiefneemster

waar Amsterdam

sinds 2004

wat men doet/wil doen Tijd voor eten stelt zich ten doel om een gezellige, huiselijke en kindgerichte omgeving te creëren waar kinderen (en ouders) samen kunnen koken, eten en ontspannen. Er worden warme lunches aangeboden waar scholen, ouders en kinderen gebruik van kunnen maken. Structureel of als bijzonder uitje ("uit eten op school"). Er wordt gekookt met verse, waar mogelijk biologische, ingrediënten en er wordt rekening gehouden met speciale diëten. Rondom het eten leren de kinderen op speelse manier over de producten, hoe ze worden klaargemaakt en over tafelmanieren. Enkele 'regels' die gelden: iedereen proeft overal een beetje van en we zeggen niet dat iets vies is. Ook worden af en toe events georganiseerd, zoals een uitstapje naar de kwekerij van Restaurant de Kas.

Doris en haar team koken op dit moment tweemaal per week (op dinsdag en donderdag) in buurthuis Olympus voor kinderen van de ernaast gelegen Europaschool. Het buurthuis is ter beschikking gesteld door welzijnsorganisatie Combiwel, die ook een professionele keuken heeft laten aanleggen, zij het zonder opslagruimte. De vergoeding voor het eten bedraagt €3,50 per kind. Voor het huidige budget van de Europaschool kan iedere klas helaas maar eenmaal per maand komen uit eten. Momenteel wordt gezocht naar mogelijkheden voor uitbreiding naar andere stadsdelen en scholen.

Het team bestaat uit Doris (regelt, coördineert, koopt in, richt de ruimte in, etc.), een wisselende (semi-) professionele kok (afkomstig van een pool van bekenden die het project een warm hart toedragen), studenten van het ROC (hulp bij koken en bediening), moeders en een schoonmaakhulp. De meeste teamleden werken op vrijwillige basis. De schoonmaakhulp ontvangt hiervoor een kleine vergoeding. Doris zelf heeft een regeling met het DWI dat zij dit kan doen met behoud van uitkering. Door een recente samenwerking met onder meer de GGD en de gemeente Amsterdam is voor Doris een betaalde baan bij Tijd voor Eten in het vooruitzicht. Haar verzoek om meer mensen toestemming te geven ditzelfde te doen, is echter afgewezen.

motivatie initiatiefnemer

Tijd voor eten wil kinderen, ouders en scholen bewustmaken van het nut van gezond, gevarieerd en lekker eten. En hen ondersteunen en inspireren zodat samen (koken en) eten weer plezierig wordt. Door de beleving te bevorderen, worden gezamenlijke maaltijden zowel rustpunt als sociale gebeurtenis. Ook wil men een gevarieerde smaak bij kinderen stimuleren door niet-standaard maaltijden aan te bieden onder het motto “Zien eten doet eten”. Tijd voor Eten hoopt zo bij te dragen aan een verbetering van de kwaliteit van onderwijs.

hoe het loopt en hoe men de toekomst ziet

Tijd voor eten heeft inmiddels uitzicht op succes. Het is wel een lange weg geweest. De eerste pilot van het project vond al plaats in 2004 in een antikraakruimte, met toestemming van Stadsdeel Oud-Zuid. Sponsoring vond destijds plaats door Stadsdeel Oud-Zuid (stimuleringssubsidie) en de HEMA (pannen, borden, etc.). Ook de ouders van de kinderen betaalden een bijdrage. Na deze pilot heeft men getracht het project op te schalen. Er waren contacten met de provincie Noord-Holland en met andere steden (Delft, Breda, Utrecht) en er was zelfs sprake van een landelijke aanpak, via een franchiseformule, gestimuleerd door de biologische sector. Door gebrek aan financiering zijn deze plannen nooit van de grond gekomen.

Doris heeft daarop in 2006 een kleinschalige ‘herstart’ gemaakt., weliswaar zonder financiële middelen maar met veel good-will. Zo ontving ze ingrediënten van de Groene Hoed, ruimte van Combiwel en de Europaschool. Ook waren er een aantal vrijwillige ‘sterren koks’ op visite.

Bij de eerste ronde werd de bijdrage van €5,50 per kind betaald door de Europaschool. De huidige tweede ronde wordt betaald door de ouders. Inmiddels zijn kleine subsidies ontvangen van Stichting Doen en Stadsdeel Oud-Zuid. Hiervan worden onkosten betaald en kleine investeringen gedaan. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van een aantal kleinere sponsoren (ingrediënten, bloemen), studenten van het ROC (sinds kort) en vrijwillige koks/moeders.

Op dit moment – juli 2007 - is de realiteit dat het project voor de Europaschool nauwelijks kan blijven bestaan, laat staan dat men kan uitbreiden naar andere scholen. Er liggen nog vele ijzers in het vuur (via Combiwel, via Kantara, via het stadsdeel, via de gemeente Amsterdam, etc.), maar niets is zeker en de procedures gaan erg langzaam. Volgens Doris komt zij maar niet uit de fase waarin betrokkenen “wel enthousiast plannetjes maken, maar uiteindelijk toch geen geld willen vrijmaken”. Daarbij rusten alle drijvende activiteiten binnen het project momenteel bij Doris (tot en met het per fiets ophalen van de ingrediënten bij de diverse leveranciers!), wat het initiatief zeer kwetsbaar maakt voor de toekomst.

Financiën en medewerkers vormen zoals gezegd de grootste obstakels. Doriservaart het verkrijgen van subsidies (zonder kan het project niet bestaan) als zéér moeizaam. Naar eigen zeggen heeft zij inmiddels “alles wel geprobeerd.” Zij snapt niet waarom dit zo moeilijk loopt. Men name omdat er win-winsituaties liggen middels het koppelen aan doelstellingen van buurtcentra, het creëren van banen voor bijstandsmoeders, werkervaringsplekken voor studenten, het inzetten van senioren, etc. Volgens Doris “is dit de enige weg. Van de scholen kun je geen actieve rol verwachten, van hen wordt al zoveel gevraagd.”

Ten aanzien van opschaling of implementatie elders heeft zij er geen enkel probleem mee “om haar ideeën af te geven.” Wel is zij ervan overtuigd dat een dergelijk project niet alleen door vrijwilligers kan worden gerund. Per project zal minimaal één betaalde kracht nodig zijn. Op dit moment is het DWI echter niet toeschietelijk met het verlenen van toestemming aan bijstandsmoeders om dit met behoud van uitkering op te pakken. Doris denkt dat de nieuwe wet voor de tussen- en naschoolse opvang wellicht tot meer aandacht voor dit soort initiatieven zal leiden, “maar meer geld is er voorlopig niet”.

Voor de nabije toekomst wil Doris haar netwerk nog meer inzetten om een stabiele situatie te creëren voor haar project en om liefst ook te groeien. Zo is zij benaderd door de TU Eindhoven voor het onderzoeken van de ‘klanttevredenheid’. “Alhoewel dit een extra belasting is, zullen wij hieraan meewerken in de hoop dat dit meer bewijsmateriaal oplevert voor mogelijke subsidieverstrekkers.” Ook bestaat er actief contact met de Hogeschool Inholland en de WUR over een mogelijke koppeling aan Smaaklessen.

Samenwerking met het ROC, de GGD, de centrale stad Amsterdam (proeftuin Amsterdam) en verschillende ministeries beloven inmiddels veel goeds voor de toekomst van Tijd voor Eten.

wat ons inspireert Doris is een zeer bevoegen mens. Zij is de spin in het web van vrijwilligers en sponsoren, die zij heeft aangestoken met haar enthousiasme, drive en visie. Haar motivatie is ook erg ‘authentiek’, namelijk gestoeld op eigen ervaringen als een alleenstaande moeder die ontevreden was met de tussenschoolse opvang op de school van haar dochter.

Het is duidelijk dat de kinderen die bij haar komen eten dit als bijzonder, leuk en lekker ervaren. Het geboden eten is lekker en zeker niet standaard (na ons interview smulden we met de kinderen van knabbelgroenten, diverse soorten brood met olijfoliedip, gebakken aardappeltjes met rozemarijn, gegrilde groenten en rucola, vers gestoofde peertjes, biologische yoghurt met gekarameliseerde appeltjes en een stukje bladerdeeg met appel). Alles werd op een zeer leuke manier gepresenteerd, waarbij de kok een sleutelrol heeft. Hij vertelt over het eten, hoe hij het klaarmaakt, waarom biologische yoghurt zo lekker is, etc. En na afloop kreeg ieder kind een handtekening! Aan tafel spraken de kinderen over allerlei zaken, waaronder wat ze graag eten en waarom. Er werd ruimte geboden om te bidden voor het eten en iedereen werd gestimuleerd om overal op zijn minst een beetje van te proeven.

In het gesprek met Doris werd verder duidelijk dat zij in de afgelopen jaren een enorm netwerk heeft opgebouwd van mensen en instanties om dit initiatief te promoten en verder uit te bouwen. Van overheden, gemeenten en buurtorganisaties, tot

bedrijven (waaronder biologische boeren), universiteiten, scholen, welzijnsorganisaties en instanties als DWI en ROC. Dit is een verdienste op zich. Doris is vindingrijk en communicatief (zo heeft zij interviews gegeven aan een scala aan bladen en kranten, waaronder Trouw en Elle Eten). Ook legt zij dwarsverbanden met andere initiatieven, zoals Puur (fruit op school), Smaaklessen, Slow Food en Stichting Kantara die zich ten doel stelt een brug te slaan tussen Amsterdammers van Marokkaanse afkomst en overige Amsterdammers. Ook denkt zij met Stichting Combiwel na over naschoolse kookactiviteiten. Ondanks vele tegenslagen probeert ze steeds nieuwe wegen te vinden. Helaas komt Doris op dit moment nauwelijks echt verder. Zij wil graag grote stappen zetten, maar het blijft een voortdurend gevecht om geld en mankracht. Doris: "Ik kan het niet allemaal alleen."

nawoord In de maanden na het gesprek met Doris heeft zij een aantal grote stappen gezet met Tijd voor Eten. Het bedrijfsleven, ROC Amsterdam en het ministerie van VROM hebben uitgesproken dat zij bereid zijn om bij te dragen aan de voortzetting van het project. Ook de gemeente Amsterdam kijkt nu serieus naar het initiatief, mede in het kader van Proeftuin Amsterdam (Gezonde en duurzame voeding in stad en regio). Doris heeft contact gelegd met de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en met verschillende gemeenteraadsleden. Met het ROC Amsterdam heeft zij inmiddels structurele afspraken gemaakt voor het schooljaar 2007-2008. Zij gaan dan samen een schoolrestaurant realiseren voor de Europaschool en Daltonschool in het buurthuis van Combiwel. Inmiddels zoekt Doris ook naar locaties om restaurants te starten in De Baarsjes, Amsterdam-Noord en Amsterdam-Zeeburg. Ook zoekt zij contact met nieuw op te zetten brede scholen.

Voor Tijd voor Eten lijkt het stadium van beginnend ondernemerschap bijna afgesloten. Er wordt druk gewerkt aan een businessplan voor de komende jaren. Hoewel het project nog een periode afhankelijk zal blijven van subsidies, lijkt een aantal randvoorwaarden voor een positieve toekomst nu eindelijk te zijn ingevuld.

